

Hastalara bir merhem,

*bir teselli, manevî bir reçete, bir iyadet-ül mariz
ve geçmiş olsun makamında yazılmıştır.*

BİRİNCİ DEVA: Ey bîçare hasta! **Merak etme, sabret.** Senin hastalığın sana dert değil belki bir nevi **dermandır**. Çünkü ömür bir sermayedir, gidiyor. Meyvesi bulunmazsa zayi' olur. Hem rahat ve gafletle olsa, pek çabuk gidiyor. **Hastalık, senin o sermayeni büyük kârlarla meyvedar ediyor.** Hem ömrün çabuk geçmesine meydan vermiyor, tutuyor, uzun ediyor.. tâ meyveleri verdikten sonra bırakıp gitsin. İşte, ömrün hastalıkla uzun olmasına işareten bu darb-ı mesel dillerde dstandır ki; **“Musibet zamanı çok uzundur, safa zamanı pek kısa oluyor.”**

İKİNCİ DEVA: Ey sabırsız hasta! **Sabret, belki şükret.** Senin bu hastalığın, ömür dakikalarını **birer saat ibadet hükmüne getirebilir**. Çünkü ibadet iki kısımdır. Biri müsbet ibadettir ki; namaz, niyaz gibi malûm ibadetlerdir. Diğeri menfi ibadetlerdir ki; **hastalıklar, musibetler vasıtasıyla musibettede, aczini, za'fını hisseder. Hâlık-ı Rahîm'ine iltica eder, yalvarır.** Hâlis, riyasız, manevî bir ibadete mazhar olur. **Evet hastalıkla geçen bir ömür, Allah'tan şekva etmemek şartıyla, mü'min için ibadet sayıldığına rivayat-ı sahiha vardır.** Hattâ bazı sâbir ve şâkir hastaların bir dakikalık hastalığı, bir saat ibadet hükmüne geçtiği ve bazı kâmillerin bir dakikası bir gün ibadet hükmüne geçtiği, rivayet-i sahiha ve keşfiyat-ı sadıka ile sabittir. **Senin bir dakika ömrünü, bin dakika hükmüne getirip, sana uzun ömrü kazandıran hastalıktan teşekki değil, teşekkür et.**

ÜÇÜNCÜ DEVA: Ey tahammülsüz hasta! İnsan bu dünyaya keyf sürmek ve lezzet almak için gelmediğine, mütemadiyen gelenlerin gitmesi ve gençlerin ihtiyarlaşması ve mütemadiyen zeval ve firakta yuvarlanması şahiddir. Hem insan, zîhayatın en mükemmeli, en yükseği ve cihazatça en zengini, belki zîhayatların sultanı hükmünde iken, geçmiş lezzetleri ve gelecek belaları düşünmek vasıtasıyla, hayvana nisbeten en edna bir derecede, ancak kederli, meşakkatli bir hayat geçiriyor. Demek **insan, bu dünyaya yalnız güzel yaşamak için ve rahatla ve safa ile ömür geçirmek için gelmiştir.** Belki azîm bir sermaye elinde bulunan **insan, burada ticaret ile, ebedî daimî bir hayatın saadetine çalışmak için gelmiştir.** Onun eline verilen **sermaye de ömürdür.** Eğer hastalık olmazsa, sıhhat ve âfiyet gaffet verir, dünyayı hoş gösterir, âhireti unutturur. **Kabri ve ölümü hatırıma getirmek istemiyor, sermaye-i ömrünü bâd-i heva boş yere sarfettiriyor.** Hastalık ise, birden gözünü açtırır. Vücutuna ve cesedine der ki: **“Lâyemut değilsin, başıboş değilsin, bir vazifen var. Gururu bırak, seni yaratanı düşün, kabre gideceğini bil, öyle hazırlan.”** İşte hastalık bu nokta-i nazardan hiç **aldatmaz bir nâsîh ve ikaz edici bir mürşiddir.** Ondan şekva değil, belki bu cihette ona teşekkür etmek; eğer **fazla ağır gelse, sabır istemek gerektir.**

DÖRDÜNCÜ DEVA: Ey şekvacı hasta! **Senin hakkın şekva değil şükürdür, sabırdır.** Çünkü senin vücudun ve âza ve cihazatın, **senin mülkün değildir.** Sen onları yapmamışsın, başka tezgâhlardan satın almamışsın. Demek **başkasının mülküdür.**

Onların mâliki, mülkünde istediği gibi tasarruf eder. Yirmialtıncı Söz'de denildiği gibi, meselâ gayet zengin, gayet mahir bir san'atkâr; güzel san'atını, kıymetdar servetini göstermek için, miskin bir adama modellik vazifesini gördürmek maksadıyla, bir ücrete mukabil, bir saatçik zamanda, murassa' ve gayet san'atlı diktiği bir gömleği, bir hulleyi o fakire giydirir. Onun üstünde işler ve vaziyetler verir. Hârika enva'-ı san'atını göstermek için keser, değiştirir, uzaltır, kısaltır. Acaba şu ücretli miskin adam, o zâta dese: "Bana zahmet veriyorsun, eğilip kalkmakla verdiğin vaziyetten bana sıkıntı veriyorsun, beni güzelleştiren bu gömleği kesip kısaltmakla güzelliğimi bozuyorsun" demeye hak kazanabilir mi? Merhametsizlik, insafsızlık ettin diyebilir mi? İşte aynen bu misal gibi, **Sânî'-i Zülcelal sana ey hasta! Göz, kulak, akıl, kalb gibi nuranî duygularla murassa' olarak giydirdiği cisim gömleğini, esma-i hüsnasının nakışlarını göstermek için, çok hâlât içinde seni çevirir ve çok vaziyetlerde seni değiştirir. Sen açlıkla onun Rezzak ismini tanıdığın gibi, Şâfi ismini de hastalığınla bil.** Elemler, musibetler bir kısım esmasının ahkâmını gösterdikleri için, onlarda hikmetten lem'alar ve rahmetten şualar ve o şuaat içinde çok güzellikler bulunuyor. Eğer perde açılrsa, tevahhuş ve nefret ettiğin hastalık perdesi arkasında, sevimli güzel manaları bulursun.

BEŞİNCİ DEVA: Ey maraza mübtela hasta! Bu zamanda tecrübemle kanaatım gelmiştir ki; **hastalık bazılara bir ihsan-ı İlahîdir, bir hediye-i Rahmanîdir.** Bu sekiz dokuz senedir,

liyakatsız olduğum halde, bazı genç zâtlar, hastalık münasebetiyle dua için benimle görüştüler. **Dikkat ettim ki; hangi hastalıklı genci gördüm, sair gençlere nisbeten âhîretini düşünmeye başlıyor. Gençlik sarhoşluğu yok. Gaflet içindeki hayvanî hevesattan bir derece kendini kurtarıyor.** Ben de bakıyordum, onların tahammül dâhilindeki **hastalıklarımı bir ihsan-ı İlahî** olduğunu ihtar ederdim. Derdim ki: “Kardeşim, senin bu hastalığının aleyhinde değilim, hastalık için sana karşı bir şefkat hissedip acımiyorum ki dua edeyim. **Hastalık seni tam uyandırmıcaya kadar sabra çalış ve hastalık vazifesini bitirdikten sonra Hâlık-ı Rahîm inşaallah sana şifa verir.**” Hem derdim: “Senin bir kısım emsalin **sıhhat belasıyla gaffete düşüp, namazı terkedip, kabri düşünmeyip, Allah’ı unutup, bir saatlik hayat-ı dünyeviye’nin zahîrî keyfi ile, hadsiz bir hayat-ı ebediyesini sarsar, zedeler, belki de harab eder. Sen hastalık gözüyle, her halde gideceğin bir menzilin olan kabrini ve daha arkasında uhrevî menzilleri görürsün ve onlara göre davranıyorsun. Demek senin için hastalık, bir sıhhattır. Bir kısım emsalindeki sıhhat, bir hastalıktır.**”

ALTINCI DEVA: Ey elemden teşekki eden hasta! Senden soruyorum; geçmiş ömrünü düşün ve o ömürde geçmiş lezzetli safa günleri ve bela ve elemli vakitlerini tahattur et. Herhalde ya oh, ya ah diyeceksin. Yani, ya elhamdülillah şükür veyahud vâ-hasretâ, vâ-esefâ kalbin veya lisanın diyecek. Dikkat et, sana oh elhamdülillah şükür dediren, senin başından geçmiş elemeler, musibetlerin düşünmesi, bir manevî lezzeti deşiyor ki; senin kalbin şükreder.

Çünkü **elem**in zevali, **lezzettir**. O elem, o musibetler zevaliyle, ruhta bir lezzet irsiyet bırakmış ki, düşünmekle deşilse, ruhtan bir lezzet akıyor, **şükürler takattur ediyor**. Sana vâ-esefâ, vâ-hasretâ dedirten, eski zamanda geçirdiğin lezzetli ve safalı o hallerdir ki; zevalleriyle, senin ruhunda daimî bir elem irsiyet bırakıp, ne vakit düşünsen, o elem yine deşiliyor, esef ve hasret akıtıyor. Madem bir günlük gayr-ı meşru lezzet, bazan bir sene manevî elem çektiriyor. Ve muvakkat bir günlük hastalıkla gelen elem, çok günler manevî lezzet-i sevabla beraber, zevalindeki halâs ve kurtulmaktan gelen manevî lezzet vardır. **Senin başındaki şimdilik bu muvakkat hastalığın neticesi ve içyüzündeki sevabı düşün, “Bu da geçer yahu!” de, şekva yerinde şükret.**

ALTINCI DEVA: {(Haşiyeye): Fitrî bir surette bu lem’a tahattur ettiğinden, altıncı mertebede iki deva yazılmış. Fitrîliğine ilişmemek için öylece bıraktık, belki bir sır vardır diye değıştirmedik.} Ey dünya zevkini düşünüp hastalıktan ızdırab çeken kardeşim! Bu dünya eğer daimî olsa idi ve yolumuzda ölüm olmasaydı ve firak ve zevalin rüzgârları esmeseydi ve musibetli, fırtınalı istikbalde manevî kış mevsimleri olmasaydı; ben de seninle beraber senin haline acıyacaktım. Fakat **madem dünya bir gün bize haydi dışarı diyecek, feryadımızdan kulağımı kapayacak, o bizi dışarı koğmadan biz bu hastalıklar ikazatıyla şimdiden onun aşkından vazgeçmeliyiz. O bizi terketmeden, kalben onu terke çalışmalıyız.** Evet hastalık bu manayı bize ihtar edip der ki: **“Senin vücudun taştan, demirden değıldir. Belki daima**

ayrılmaya müsaid muhtelif maddelerden terki b edilmiştir. Gururu bırak, aczini anla, mâlikini tanı, vazifeni bil, dünyaya ne için geldiğini öğren!” kalbin kulağına gizli ihtar ediyor. Hem madem dünyanın zevki, lezzeti devam etmiyor. Hususan meşru olmazsa hem devamsız, hem elemli, hem günahlı oluyor. O zevki kaybettiğinden hastalık bahanesiyle ağlama; bilakis **hastalıktaki manevî ibadet ve uhrevî sevab cihetini düşün, zevk almaya çalış.**

YEDİNCİ DEVA: Ey sıhhatının lezzetini kaybeden hasta! **Senin hastalığın sıhhatteki nimet-i İlahiyenin lezzetini kaçırmıyor, bilakis tattırıyor, ziyadeleştiriyor.** Çünkü bir şey devam etse tesirini kaybeder. Hattâ ehl-i hakikat müttefikan diyorlar ki: **إِنَّمَا الْأَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِأَضْدَادِهَا** yani: **“Herşey zıddıyla bilinir.”** Meselâ, karanlık olmazsa ışık bilinmez, lezzetsiz kalır. Soğuk olmazsa hararet anlaşılmaz, zevksiz kalır. Açlık olmazsa, yemek lezzet vermez. Mide harareti olmazsa, su içmesi zevk vermez. İlet olmazsa, âfiyet zevksizdir. Maraz olmazsa, sıhhat lezzetsizdir. Madem **Fâtır-ı Hakîm insana her çeşit ihsanını ihsas etmek ve herbir nevi nimetini tattırmak ve insanı daima şükre sevk etmek istediğini, şu kâinatta çeşit çeşit hadsiz enva’-ı nimeti tadacak tanıyacak derecede gayet çok cihazat ile insanı techiz etmesi gösteriyor ki; elbette sıhhat ve âfiyeti verdiği gibi; hastalıkları, illetleri, dertleri de verecektir.** Senden soruyorum: **“Bu hastalık senin başında veya elinde veya midende olmasaydı; sen, başın, elin, midenin sıhhatindeki lezzetli, zevkli nimet-i İlahiyeyi hissedip şükreder miydin? Elbette şükür değil, belki**

düşünmeyecektin; şuursuz o sıhhatı gaflete belki sefahete sarfederdin.”

SEKİZİNCİ DEVA: Ey âhiretini düşünen hasta! **Hastalık, sabun gibi, günahların kirlerini yıkar, temizler. Hastalıklar, keffaret-üz zünub olduğu hadîs-i sahih ile sabittir.** Hem hadîste vardır ki: *“Ermîş ağacı silkmekle nasıl meyveleri düşer; imanlı bir hastanın titremesi de, öyle günahları silker.”* **Günahlar, hayat-ı ebediyede daimî hastalıklardır.** Bu hayat-ı dünyevîde dahi kalb, vicdan, ruh için **manevî hastalıklardır.** Sen eğer **sabredip şekva etmezsen,** şu muvakkat bir hastalık ile daimî pek çok hastalıklardan kurtuluyorsun. **Eğer günahları düşünmüyorsan, yahud âhireti bilmiyorsan veya Allah’ı tanımıyorsan, sende öyle dehşetli bir hastalık var ki; milyon defa sendeki bu küçük hastalıktan daha büyüktür. Ondan feryad et.** Çünkü bütün dünyanın mevcudatıyla kalbin, ruhun ve nefsin alâkadardır. Mütemadiyen firak ve zeval ile o alâkalar kesilip, sende hadsiz yaralar açılır. Bahusus **âhireti bilmediğin için, ölümü i’ dam-ı ebedî tahayyül ettiğinden -âdetagüya yara bere içinde, dünya kadar hastalıklı bir vücudun var.**

İşte en evvel hadsiz yaralı ve hastalıklı bu büyük manevî vücudun hadsiz hastalıklarına kat’î ilâç ve kat’î şifa verici bir tiryak olan **iman ilâcını aramak ve itikadını düzeltmek gerektir** ki, o ilâcı bulmakta en kısa yol, bu **maddî hastalığın yırttığı gaflet perdesinin altında sana gösterdiği aczin ve za’fın penceresiyle, bir Kadîr-i Zülcelal’in kudretini ve rahmetini tanımaktır.** Evet Allah’ı tanımayanın dünya dolusu bela başında vardır. Allah’ı

taniyanın dünyası nurla ve manevî sürurla doludur. Derecesine göre iman kuvvetiyle hisseder. Bu imandan gelen manevî sürur ve şifa ve lezzet altında, cüz'î maddî hastalıkların elemi erir, ezilir.

DOKUZUNCU DEVA: Ey Hâlık'mı taniyan hasta! Hastalıklardaki elem ve tevahhuş ve korkmak ise; hastalık bazan ölüme vesile olduğu cihetindedir. Ölüm, nazar-ı gaffet ve zahirî cihetinde dehşetli olduğundan, ona vesile olabilen hastalıklar korkutuyor, telaş veriyor.

Evvelâ bil ve kat'î iman et ki: **“Ecel mukadderdir, tegayyür etmez.”** Çok ağır hastaların başında ağlayanlar ve sıhhatleri yerinde olanlar ölmüşler, o ağır hastalar şifa bulup yaşamışlar.

Sâniyen: **Ölüm, sureten görüldüğü gibi dehşetli değil.** Çok risalelerde gayet kat'î, şeksiz, şübhesiz bir surette, **Kur'an-ı Hakîm'in** verdiği nur ile isbat etmişiz ki: **Ehl-i iman için ölüm, vazife-i hayat külfetinden bir terhistir; hem dünya meydanındaki imtihanda, talim ve talimat olan ubudiyetten bir paydostur; hem öteki âleme gitmiş yüzde doksandokuz ahabab ve akrabasına kavuşmak için bir vesiledir; hem hakikî vatanına ve ebedî makam-ı saadetine girmeye bir vasıtaadır; hem zindan-ı dünyadan bostan-ı cinana bir davettir; hem Hâlık-ı Rahîm'inin fazlından, kendi hizmetine mukabil ahz-ı ücret etmeye bir nöbettir.** Madem ölümün mahiyeti hakikat noktasında budur; ona **dehşetli bakmak değil, bilakis rahmet ve saadetin bir mukaddemesi nazarıyla bakmak gerektir.** Hem ehlullahın bir

kısımının ölümden korkmaları, ölümün dehşetinden değildir. Belki daha fazla hayır kazanacağım diye, vazife-i hayatın idamesinden kazanacakları hayrat içindir. Evet **ehl-i iman için ölüm, rahmet kapısıdır. Ehl-i dalalet için, zulümat-ı ebediye kuyusudur.**

ONUNCU DEVA: Ey lüzumsuz merak eden hasta! Sen, hastalığın ağırlığından merak ediyorsun. O **merakın, senin hastalığını ağırlaştırır.** Hastalığın hafifleşmesini istersen, **merak etmemeye çalış.** Yani **hastalığın faydelerini, sevabını ve çabuk geçeceğini düşün, merakı kaldır, hastalığın kökünü kes.** Evet merak, hastalığı ikileştirir; maddî hastalığın altında **merak ile manevî bir hastalığı kalbine verir;** maddî hastalık ona dayanır, devam eder. Eğer teslimiyetle, rıza ile, hastalığın hikmetini düşünmekle o merak gitse, o maddî hastalığın mühim bir kökü kesilir, hafifleşir, kısmen gider. Hususan evhamla bir dirhem maddî hastalık, bazan merak vasıtasıyla on dirhem kadar büyür. **Merak kesilmesiyle, o hastalığın onda dokuzu gider. Merak, hastalığı ziyade ettiği gibi, hikmet-i İlahiyeyi ittiham ve rahmet-i İlahiyeyi tenkid ve Hâlık-ı Rahîm'inden şekva hükmünde olduğu için, aks-i maksadıyla tokat yer, hastalığını ziyadeleştirir.** Evet nasıllı **şükür nimeti ziyadeleştirir.** öyle de **şekva; hastalığı, musibeti tezyid eder.** Hem merakın kendisi de bir hastalıktır. Onun ilâcı, **hastalığın hikmetini bilmektir.** Madem hikmetini, faidesini bildin; o merhemi meraka sür, kurtul. **“Ah!” yerine “Oh!” de, “Vâ-esefâ!” yerine “Elhamdülillahi alâküllihal” söyle.**

ONBİRİNCİ DEVA: Ey sabırsız hasta kardeş! Hastalık, hazır bir elemi sana vermekle beraber; evvelki hastalığından bugüne kadar o hastalığın zevalindeki bir lezzet-i maneviye ve sevabındaki bir lezzet-i ruhiye veriyor. Bugünden, belki bu saatten sonraki zamanda hastalık yok, elbette yoktan elem yok; elem olmazsa teessür olamaz. Sen yanlış bir surette tevehhüm ettiğin için sabırsızlık geliyor. Çünkü bugünden evvel bütün hastalık zamanının maddîsi gitmekle, elemi de beraber gitmiş; kendindeki sevabı ve zevalindeki lezzet kalmış. Sana kâr ve sürur vermek lâzım gelirken, onları düşünüp müteallim olmak ve sabırsızlık etmek divaneliktir. **Gelecek günler daha gelmemişler. Onları şimdiden düşünüp, yok bir günde, yok olan bir hastalıktan, yok olan bir elemden tevehhüm ile düşünüp müteallim olmak, sabırsızlık göstermekle, üç mertebe yok yoğa vücud rengi vermek, divanelik değil de nedir? Madem bu saatten evvelki hastalık zamanları ise sürur veriyor. Ve madem yine bu saatten sonraki zaman madum, hastalık madum, elem madumdur. Sen, Cenab-ı Hakk'ın sana verdiği bütün sabır kuvvetini böyle sağa sola dağıtma; bu saatteki eleme karşı tahşid et; “Yâ Sabûr!” de, dayan.**

ONİKİNCİ DEVA: Ey hastalık sebebiyle ibadet ve evradından mahrum kalan ve o mahrumiyetten teessûf eden hasta! Bil ki: Hadîşçe sabittir ki; **müttaki bir mü'min, hastalık sebebiyle yapamadığı daimî virdinin sevabını, hastalık zamanında yine kazanır. Farzı, mümkün olduğu kadar yerine getiren bir hasta, sabır ve tevekkül ile ve farzlarını yerine getirmekle o**

ağır hastalık zamanında sair sünnetlerin yerini, hem hâlis bir surette, hastalık tutar. Hem hastalık, insandaki aczini, za'fını ihsas eder. O aczin lisanıyla ve za'fın diliyle halen ve kalen bir dua ettirir. Cenab-ı Hak, insana hadsiz bir acz ve nihayetsiz bir za'f vermiş.. tâ ki daimî bir surette dergâh-ı İlahiyeye iltica edip niyaz etsin, dua etsin.

فُلْ مَا يَعْבוُّ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دَعَاؤُكُمْ yani “Eğer duanız olmazsa ne ehemmiyetiniz var” âyetin sırrıyla insanın hikmet-i hilkatı ve sebep-i kıymeti olan samimî dua ve niyazın bir sebebi hastalık olduğundan, bu nokta-i nazardan şekva değil, Allah’a şükür etmek ve hastalığın açtığı dua musluğunu, âfiyeti kesbetmekle kapamamak gerektir.

ONÜÇÜNCÜ DEVA: Ey hastalıktan şekva eden bîçare adam! **Hastalık bazılara ehemmiyetli bir definedir, gayet kıymetdar bir hediye-i İlahiyedir.** Her hasta, kendi hastalığını o neviden tasavvur edebilir. Madem ecel vakti muayyen değil; **Cenab-ı Hak**, insanı ye's-i mutlak ve gaflet-i mutlakdan kurtarmak için, havf u reca ortasında ve hem dünya ve hem âhireti muhafaza etmek noktasında tutmak için, hikmetiyle eceli gizlemiş. **Madem her vakit ecel gelebilir; eğer insanı gaflet içinde yakalasa, ebedî hayatına çok zarar verebilir. Hastalık gafleti dağıtır, âhireti düşündürür, ölümü tahattur ettirir, öylece hazırlanır.** Bazı öyle bir kazancı olur ki; **yirmi senede kazanamadığı bir mertebeyi yirmi günde kazanıyor.** Ezcümle, arkadaşlarımızdan **-Allah rahmet etsin-** iki genç vardı. Biri İlama'lı Sabri, diğeri İslâmköy'lü

Vezirzade Mustafa. Bu iki zât, talebelerim içinde kalemsiz oldukları halde, samimiyette ve iman hizmetinde en ileri safta olduklarını hayretle görüyordum. Hikmetini bilmedim. Vefatlarından sonra anladım ki; her ikisinde de ehemmiyetli bir hastalık vardı. O hastalık irşadıyla, sair gafil ve feraizi terkeden gençlere bedel, en mühim bir takva ve en kıymetdar bir hizmette ve âhirete nâfi' bir vaziyette bulundular. İnşâallah iki senelik hastalık zahmeti, milyonlar sene hayat-ı ebediyenin saadetine medar oldu. Ben onların sıhhati için bazı ettiğim duayı, şimdi anlıyorum dünya itibariyle beddua olmuş. İnşâallah o duam, sıhhat-ı uhreviye için kabul olunmuştur.

İşte bu iki zât, benim itikadımca, on senelik bir takva ile elde edilecek bir kazanç kadar bir kâr buldular. Eğer ikisi, **bir kısım gençler gibi sıhhat ve gençliğine güvenip, gafflet ve sefahete atılsaydılar; ölüm de onları tarassud edip tam günahlarının pislikleri içinde yakalaysaydı; o nurlar definesi yerine, kabirlerini akrepler ve yılanlar yuvası yapacaklardı.**

Madem hastalıkların böyle menfaati var, ondan şekva değil tevekkül, sabır ile, belki şükredip, rahmet-i İlahiyeye itimad etmektir.

ONDÖRDÜNCÜ DEVA: Ey gözüne perde gelen hasta! Eğer ehl-i imanın gözüne gelen perdenin altında nasıl bir nur ve manevî bir göz olduğunu bilsen “Yüzbin şükür **Rabb-ı Rahîm**ime” dersin. Bu merhemi izah için bir hâdise söyleyeceğim. Şöyle ki: Bana sekiz sene kemal-i sadakatla hiç gücendirmeden hizmet eden Barla'lı Süleyman'ın halasının, bir vakit gözü kapandı. O sâliha

kadın, bana karşı haddimden yüz derece fazla hüsn-ü zan ederek, “Gözümün açılması için dua et” diyerek, câmi kapısında beni yakaladı. Ben de, o mübarek ve meczube kadının salahatını duama şefaathı yapıp, “Ya Rabbi, onun salahatı hürmetine onun gözünü aç” diye yalvardım. İkinci gün Burdur’lu bir göz hekimi geldi, gözünü açtı. Kırk gün sonra yine gözü kapandı. Ben çok müteessir oldum, çok dua ettim. İnşâallah o dua, âhireti için kabul olmuştur. Yoksa benim o duam, onun hakkında gayet yanlış bir beddua olurdu. Çünkü eceli kırk gün kalmıştı. Kırk gün sonra -Allah rahmet etsin- vefat eyledi.

İşte o merhume, kırk gün Barla’nın hazînane bağlarına rikkatli ihtiyarlık gözüyle bakmasına bedel; kabrinde, Cennet bağlarını kırkbin günlerde seyredeceğini kazandı. Çünkü **imani kuvvetli, salahatı şiddetli idi. Evet bir mü’min gözüne perde çekilse ve gözü kapalı kabre girse, derecesine göre, ehl-i kuburdan çok ziyade o âlem-i nuru temaşa edebilir.** Bu dünyada nasıl çok şeyleri biz görüyoruz, kör olan mü’minler görmüyorlar. **Kabirde o körler, iman ile gitmiş ise, o derece ehl-i kuburdan ziyade görür.** En uzak gösteren dûrbînlerle bakar nev’inde, **kabrinde derecesine göre Cennet bağlarını sinema gibi görüp temaşa ederler.**

İşte böyle gayet nurlu ve toprak altında iken göklerin üstündeki Cennet’i görecek ve seyredecek bir gözü, bu gözündeki perde altında şükür ile sabır ile bulabilirsin. İşte o perdeyi senin gözünden kaldıracak, o gözle seni baktıracak göz hekimi, Kur’an-ı Hakîm’dir.

ONBEŞİNCİ DEVA: Ey âh ü enin eden hasta! Hastalığın suretine bakıp âh! eyleme. Manasına bak oh! de. Eğer hastalığın manası güzel birşey olmasa idi, **Hâlık-ı Rahîm en sevdiği ibadına hastalıkları vermezdi.** Halbuki **hadîs-i sahihte** vardır ki:

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءَ الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ الْأَمَثَلُ فَأَلَمَثَلُ -evkema kal- yani: “**En ziyade musibet ve meşakkate giriftar olanlar, insanların en iyisi, en kâmilleridirler.**” Başta **Hazret-i Eyüb Aleyhisselâm**, enbiyalar sonra evliyalar ve sonra ehl-i salahat çektikleri hastalıklara **birer ibadet-i hâlısa, birer hediye-i Rahmaniye nazarıyla bakmışlar; sabır içinde şükretmişler. Hâlık-ı Rahîm’in rahmetinden gelen bir ameliyat-ı cerrahiye nev’inden görmüşler.** Sen ey âh u fizar eden hasta! Bu nuranî kafileye iltihak etmek istersen, **sabır içinde şükret.** Yoksa şekva etsen, onlar seni kafilelerine almayacaklar. Ehl-i gafletin çukurlarına düşersin!.. Karanlıklı bir yolda gideceksin.

Evet **hastalıkların bir kısmı var ki; eğer ölümle neticelense, manevî şehid hükmünde şehadet gibi bir velayet derecesine sebebiyet verir.** Ezcümle: **Çocuk doğurmaktan gelen hastalıklar {(Haşiye): Bu hastalığım manevî şehadeti kazandırması, lohusa zamanı olan kırk güne kadardır.}** ve karın sancısıyla, gark ve hark ve taun ile vefat eden, **şehid-i manevî olduğu gibi, çok mübarek hastalıklar var ki, velayet derecesini ölümle kazandırır.** Hem hastalık, dünya aşkını ve alâkasını hafiflettiğinden, vefat ile dünyadan, ehl-i dünya için gayet elîm ve acı olan müfarakatı tahfif eder; bazan da sevdirebilir.

ONALTINCI DEVA: Ey sıkıntıdan şekva eden hasta! **Hastalık**, hayat-ı içtimaiye-i insaniyede en mühim ve gayet güzel olan **hürmet ve merhameti telkin** eder. Çünkü insanı vahşete ve merhametsizliğe sevkeden istiğnadan kurtarıyor. Çünkü

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَعَىٰ أَنْ رَأَهُ اسْتَعْتَىٰ sırrıyla, sıhhat ve âfiyetten gelen istiğnada bulunan bir nefis-i emmare, şâyan-ı hürmet çok uhuvvetlere karşı hürmeti hissetmez. Ve şâyan-ı merhamet ve şefkat olan musibetzedelere ve hastalıklılara merhameti duymaz. Ne vakit hasta olsa, o hastalıkta aczini ve fakrını anlar, lâyıq-ı hürmet olan ihvanlarına ihtiram eder. Ziyaretine gelen veya ona yardım eden mü'min kardeşlerine karşı hürmeti hisseder. **Ve rikkat-ı cinsiyeden gelen şefkat-ı insaniye ve en mühim bir haslet-i İslâmiye olan musibetzedelere karşı merhameti hissedip, onları nefesine kıyas ederek, onlara tam manasıyla acır, şefkat eder, elinden gelse muavenet eder, hiç olmazsa dua eder, hiç olmazsa şer'an sünnet olan keyfini sormak için ziyaretine gider, sevab kazanır.**

ONYEDİNCİ DEVA: Ey hastalık vasıtasıyla hayrat yapamamaktan şekva eden hasta! **Şükret, hayratın en hâlisinin kapısını sana açan, hastalıktır.** Hastalık mütemadiyen **hastaya ve Lillah için hastaya bakıcılara sevab kazandırmakla beraber, duanın makbuliyetine en mühim bir vesiledir.** Evet hastalara bakmak ehl-i iman için mühim sevabı vardır. Hastaların keyfini sormak, fakat hastayı sıkmamak şartıyla ziyaret etmek, sünnet-i seniyedir; keffaret-üz zünub olur. Hadîste vardır ki: “Hastaların duasını alınız, onların duası makbuldür.” Bahusus hasta,

akrabadan olsa, hususan peder ve vâlide olsa, onlara hizmet mühim bir ibadettir, mühim bir sevabdır. Hastaların kalbini hoşnud etmek, teselli vermek, mühim bir sadaka hükmüne geçer. **Bahtiyardır o evlâd ki; peder ve vâlidesinin hastalık zamanında, onların seri-üt teessür olan kalblerini memnun edip hayır dualarını alır.** Evet hayat-ı içtimaiyede en muhterem bir hakikat olan peder ve vâlidesinin şefkatlerine mukabil, hastalıkları zamanında kemal-i hürmet ve şefkat-i ferzendane ile mukabele eden o iyi evlâdın vaziyetini ve insaniyetin ulviyetini gösteren o vefadar levhaya karşı, hattâ **melaikeler dahi “Mâşâallah, Bârekâllah” deyip alkışlıyorlar.** Evet hastalık zamanında, hastalık elemi ni hiçe indirecek gayet hoş ve ferahlı, etrafında tezahür eden şefkatlerden ve acımak ve merhametlerden gelen lezzetler var.

Hastanın duasının makbuliyeti, ehemmiyetli bir mes’eledir. Ben otuz-kırk seneden beri, bendeki kulunç denilen bir hastalıktan şifa için dua ederdim. Ben anladım ki, hastalık dua için verilmiş. Dua ile duayı, yani dua kendi kendini kaldırmadığından anladım ki, duanın neticesi uhrevîdir; **{(Haşiyeye): Evet, bir kısım hastalık duanın sebep-i vücudu iken, dua hastalığın ademine sebep olsa, duanın vücudu kendi ademine sebep olur; bu da olamaz.}** kendisi de bir nevi ibadettir ve **hastalık ile aczini anlayıp dergâh-ı İlahiyeye iltica eder.** Onun için otuz senedir şifa duasını ettiğim halde, duam zahirî kabul olmadığından, duayı terketmek kalbime gelmedi. Zira **hastalık, duanın vaktidir; şifa, duanın neticesi değil.** Belki **Cenab-ı Hakîm-i Rahîm şifa verse, fazlından verir.** Hem dua, istediğimiz tarzda kabul olmazsa makbul olmadı

denilmez. **Hâlık-ı Hakîm daha iyi biliyor, menfaatimize hayırlı ne ise onu verir.** Bazan dünyaya ait dualarımızı, menfaatimize için âhiretimize çevirir, öyle kabul eder. Her ne ise... **Hastalık sırrıyla hulusiyet kazanan, hususan za'f u aczden ve tezellül ve ihtiyaçtan gelen bir dua kabule çok yakındır. Hastalık böyle hâlis bir duanın medarıdır. Hem dindar olan hasta, hem hastaya bakan mü'minler de bu duadan istifade etmelidirler.**

ONSEKİZİNCİ DEVA: Ey şükrü bırakıp şekvaya giren hasta! **Şekva, bir haktan gelir.** Senin bir hakkın zayi' olmamış ki şekva ediyorsun. Belki **senin üstünde hak olan çok şükürler var, yapmadın. Cenab-ı Hakk'ın hakkını vermeden, haksız bir surette hak istiyorsun gibi şekva ediyorsun. Sen, kendinden yukarı mertebelerdeki sıhhatlı olanlara bakıp şekva edemezsin. Belki sen, kendinden sıhhat noktasında aşağı derecelerde bulunan bîçare hastalara bakıp şükretmekle mükellefsin. Senin elin kırık ise, kesilmiş ellere bak! Bir gözün yoksa, iki gözü de olmayan a'malara bak! Allah'a şükret.** Evet **nimette kendinden yukarıya bakıp şekva etmeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Ve musibette herkesin hakkı, kendinden musibet noktasında daha yukarı olanlara bakmaktır ki şükretsin.**

Bu sır bazı risalelerde bir temsil ile izah edilmiş. İcmali şudur ki: Bir zât, bir bîçareyi, bir minarenin başına çıkarıyor. Minarenin her basamağında ayrı ayrı birer ihsan, birer hediye veriyor. Tam minarenin başında da en büyük bir hediyeyi veriyor. O mütenevvi hediyelere karşı ondan teşekkür ve minnetdarlık istediği halde;

o hırçın adam, bütün o basamaklarda gördüğü hediyeleri unutup veyahud hiçe sayıp şükretmeyerek yukarıya bakar. Keşki bu minare daha uzun olsaydı, daha yukarıya çıksaydım, ne için o dağ gibi veyahud öteki minare gibi çok yüksek değil deyip şekvaya başlarsa, ne kadar bir küfran-ı nimettir, bir haksızlıktır. Öyle de:

Bir insan hiçlikten vücuda gelip, taş olmayarak, ağaç olmayıp, hayvan kalmayarak, insan olup, müslüman olarak, çok zaman sıhhat ve âfiyet görüp, yüksek bir derece-i nimet kazandığı halde, bazı ârızalarla, sıhhat ve âfiyet gibi bazı nimetlere lâıyk olmadığı veya sũ'-i ihtiyarıyla veya sũ'-i istimaliyle elinden kaçırdığı veyahud eli yetişmediği için şekva etmek, sabırsızlık göstermek, aman ne yaptım böyle başıma geldi diye rububiyet-i İlahiyeyi tenkid etmek gibi bir halet; maddî hastalıktan daha musibetli, manevî bir hastalıktır. Kırılmış el ile döğüşmek gibi, şikayetiyle hastalığını ziyadeleştirir. Âkıl odur ki: **لِكُلِّ مُصِيبَةٍ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ sırrıyla teslim olup sabretsin; tâ o hastalık, vazifesini bitirsin gitsin.**

ONDOKUZUNCU DEVA: Cemil-i Zülcelal'in bütün isimleri esma-ül hüsna tabir-i Samedanîsiyle gösteriyor ki, güzeldirler. Mevcudat içinde en latif, en güzel, en câmi' âyine-i Samediyet de hayattır. Güzelin âyinesi güzeldir. Güzelin mehasinlerini gösteren âyine güzelleşir. O âyinenin başına o güzelden ne gelse, güzel olduğu gibi; hayatın başına dahi ne gelse, hakikat noktasında güzeldir. Çünkü güzel olan o esma-ül hüsnanın güzel nakışlarını gösterir. Hayat, daima sıhhat ve

âfiyette yeknesak gitse, nâkıs bir âyine olur. Belki bir cihette adem ve yokluğu ve hiçliği ihsas edip sıkıntı verir. Hayatın kıymetini tenzil eder. Ömrün lezzetini sıkıntıya kalbeder. Çabuk vaktimi geçireceğim diye, sıkıntıdan ya sefahete, ya eğlenceye atılır. Hapis müddeti gibi, kıymetdar ömrüne adavet edip, çabuk öldürüp geçirmek istiyor. **Fakat tahavvülde ve harekette ve ayrı ayrı tavırlar içinde yuvarlanmakta olan bir hayat, kıymetini ihsas ediyor, ömrün ehemmiyetini ve lezzetini bildiriyor.** Meşakkatte ve musibette dahi olsa, ömrün geçmesini istemiyor. “Aman Güneş batmadı, ya gece bitmedi” diye sıkıntısından of! of! etmiyor. Evet gayet zengin ve işsiz, istirahat döşeğinde herşeyi mükemmel bir efendiden sor; ne haldesin? Elbette, aman vakit geçmiyor, gel bir şey-beş oynayalım, veyahud vakti geçirmek için bir eğlence bulalım, gibi müteellimane sözleri ondan işiteceksin.. veyahud tûl-i emelden gelen, bu şey'im eksik, keşki şu işi yapsaydım gibi şekvaları işiteceksin. Sen bir musibettede veya işçi ve meşakkatli bir halde olan bir fakirden sor; ne haldesin? Aklı başında ise diyecek ki: **“Şükürler olsun Rabbime, iyiyim, çalışıyorum.** Keşki çabuk Güneş gitmeseydi, bu işi de bitirseydim. Vakıt çabuk geçiyor, ömür durmuyor gidiyor. Vakıa zahmet çekiyorum, fakat bu da geçer, herşey böyle çabuk geçiyor.” diye, manen ömür ne kadar kıymetdar olduğunu, geçmesindeki teessüfle bildiriyor. Demek **meşakkat ve çalışmakla, ömrün lezzetini ve hayatın kıymetini anlıyor.** İstirahat ve sıhhat ise, ömrü acılaştırıyor ki, geçmesini arzu ediyor.

Ey hasta kardeş! Bil ki, başka risalelerde tafsilâtıyla kat'î bir surette isbat edildiği gibi; musibetlerin, şerlerin, hattâ günahların

aslı ve mayesi ademdir. Adem ise şerdir, karanlıktır. Yeknesak istirahat, sükût, sükûnet, tevakkuf gibi haletler ademe, hiçliğe yakınlığı içindir ki, ademdeki karanlığı ihsas edip sıkıntı veriyor. Hareket ve tahavvül ise vücuddur, vücudu ihsas eder. Vücut ise hâlis hayırdır, nurdur. Madem hakikat budur; **sendeki hastalık, kıymetdar hayatı safileştirmek, kuvvetleştirmek, terakki ettirmek ve vücudundaki sair cihazat-ı insaniyeyi o hastalıklı uzvun etrafına muavenetdarane müteveccih etmek ve Sâni'-i Hakîm'in ayrı ayrı isimlerinin nakışlarını göstermek gibi çok vazifeler için, o hastalık senin vücuduna misafir olarak gönderilmiştir.** İnşâallah çabuk vazifesini bitirir gider. Ve âfiyete der ki; sen gel, benim yerimde daimî kal, vazifeni gör, bu hane senindir, âfiyetle kal.

YİRMİNCİ DEVA: Ey derdine derman arayan hasta! Hastalık iki kısımdır. Bir kısmı hakikî, bir kısmı vehmîdir. Hakikî kısmı ise **Şâfi-i Hakîm-i Zülcelal, küre-i arz olan eczahane-i kübrasında, her derde bir deva istif etmiş.** O devalar ise, dertleri isterler. Her derde bir derman halketmiştir. **Tedavi için ilâçları almak, istimal etmek meşrudur. Fakat tesiri ve şifayı, Cenab-ı Hak'tan bilmek gerektir. Dermanı o verdiği gibi, şifayı da o veriyor.** Hâzık mütedeyyin hekimlerin tavsiyelerini tutmak, ehemmiyetli bir ilâçtır. Çünkü **ekser hastalıklar sû'-i istimalâtan, perhizsizlikten ve israftan ve hatiattan ve sefahetten ve dikkatsizlikten geliyor.** Mütedeyyin hekim, elbette meşru bir dairede nasihat eder ve vesayada bulunur. Sû'-i istimalâtan,

israfattan men'eder, teselli verir. Hasta o vesaya ve o teselliye itimad edip hastalığı hafifleşir, sıkıntı yerinde bir ferahlık verir.

Amma vehmî hastalık kısmı ise; onun en müessir ilâcı, ehemmiyet vermemektir. Ehemmiyet verdikçe o büyür, şişer. Ehemmiyet vermezse küçülür, dağılır. Nasılki arılara iliştiğçe, insanın başına üşüşürler, aldırılmazsan dağılır. Hem karanlıkta gözüne sallanan bir ipten gelen bir hayale ehemmiyet verdikçe büyür. Hattâ bazan onu divane gibi kaçıır; ehemmiyet vermezse, âdi bir ipin yılan olmadığını görür, başındaki telaşına güler. Bu vehmî hastalık çok devam etse, hakikata inkılab eder. Vehham ve asabî insanlarda fena bir hastalıktır. Habbeyi kubbe yapar; kuvve-i maneviyesi kırılır. Hususan merhametsiz yarım hekimlere veyahud insafsız doktorlara rastgelse, evhamını daha ziyade tahrik eder. Zengin ise malı gider; yoksa ya aklı gider veya sıhhatı gider.

YİRMİBİRİNCİ DEVA: Ey hasta kardeş! Senin hastalığında maddî elem var, fakat o maddî elemin tesirini izale edecek ehemmiyetli bir manevî lezzet seni ihata ediyor. Çünkü peder ve vâlden ve akrabalar varsa, çoktan beri unuttuğun **gayet lezzetli o eski şefkatleri** senin etrafında yeniden uyanıp, çocukluk zamanında gördüğün o **şirin nazarları** yine görmeye beraber; çok gizli perdeli kalan etrafındaki **dostluklar, hastalığın cazibesıyla yine sana karşı muhabbetdarane baktıklarından**, elbette onlara karşı senin bu **maddî elemin pek ucuz düşer.** Hem sen müftehirane hizmet ettiğin ve iltifatlarını kazanmasına çalıştığın zâtlar, hastalığın hükmüyle sana merhametkârane hizmetkârlık ettiklerinden,

efendilerine efendi oldun. Hem insanlardaki rikkat-i cinsiyeyi ve şefkat-i nev'iyeyi kendine celbettiğinden, hiçten çok yardımcı ahabab ve şefkatli dost buldun. Hem çok meşakkatli hizmetlerden paydos emrini yine hastalıktan aldın, istirahat ediyorsun. Elbette **senin cüz'î elemin, bu manevî lezzetlere karşı seni şekvaya değil, teşekküre sevketmelidir.**

YİRMİİKİNCİ DEVA: Ey nüzul gibi ağır hastalıklara mübtela olan kardeş! Evvelâ **sana müjde ediyorum ki; mü'min için nüzul mübarek sayılıyor.** Bunu çoktan ehl-i velayetten işitiyordum. Sırrını bilmezdim. Bir sırrı şöyle kalbime geliyor ki: **Ehlullah, Cenab-ı Hakk'a vâsıl olmak ve dünyanın azîm manevî tehlikelerinden kurtulmak ve saadet-i ebediyeyi temin etmek için, iki esası ihtiyaren takib etmişler:**

Birisi: Rabîta-i mevttir. Yani: **Dünya fâni olduğu gibi, kendisi de içinde vazifedar fâni bir misafir olduğunu düşünmekle, hayat-ı ebediyesine o suretle çalışmışlar.**

İkincisi: Nefs-i emmarenin ve kör hissiyatın tehlikelerinden kurtulmak için, çilleler ile, riyazetlerle nefis-i emmarenin öldürülmesine çalışmışlar.

Sizler ey yarı vücudunun sıhhatını kaybeden kardeş! Sen ihtiyarsız kısa ve kolay ve sebab-i saadet olan iki esas sana verilmiş ki; daima **senin vücudunun vaziyeti, dünyanın zevalini ve insanın fâni olduğunu ihtar ediyor.** Daha dünya seni boğamıyor, gafflet senin gözünü kapayamıyor. **Ve yarım insan vaziyetinde bir zâta, nefis-i emmare elbette hevesat-ı rezile ile ve nefsanî müştehiyat**

ile onu aldatamaz, çabuk o nefsin belasından kurtulur.

İşte mü'min sırr-ı iman ile ve teslimiyet ve tevekkül ile, o ağır nüzul gibi hastalıktan az bir zamanda, ehl-i velayetin cilleleri gibi istifade edebilir. O vakit o ağır hastalık çok ucuz düşer.

YİRMİÜÇÜNCÜ DEVA: Ey kimsesiz, garib, bîçare hasta! Hastalığınla beraber kimsesizlik ve gurbet, sana karşı en katı kalbleri rikkate getirirse ve nazar-ı şefkati celbederse; acaba **Kur'anın bütün surelerinin başlarında kendini Rahman-ur Rahîm sıfatıyla bize takdim eden ve bir lem'a-i şefkatıyla umum yavrulara karşı umum vâlideleri, o hârika şefkatıyla terbiye ettiren ve her baharda bir cilve-i rahmetiyle zemin yüzünü nimetlerle dolduran ve ebedî bir hayattaki Cennet, bütün mehasiniyle bir cilve-i rahmeti olan senin Hâlık-ı Rahîm'ine iman ile intisabın ve onu tanıyıp hastalığın lisan-ı acziyle niyazın, elbette senin bu gurbetteki kimsesizlik hastalığın, herşeye bedel onun nazar-ı rahmetini sana celbeder. Madem o var, sana bakar, sana herşey var. Asıl gurbette, kimsesizlikte kalan odur ki; iman ve teslimiyetle ona intisab etmesin veya intisabına ehemmiyet vermesin.**

YİRMİDÖRDÜNCÜ DEVA: Ey masum hasta çocuklara ve masum çocuklar hükmünde olan ihtiyarlara hizmet eden hasta bakıcılar! **Sizin önünüzde mühim bir ticaret-i uhreviye var. Şevk ve gayret ile o ticareti kazanınız. Masum çocukların hastalıklarını,**

o nazik vücudlara bir idman, bir riyazet ve ileride dünyanın dağdağalarına mukavemet verdirmek için bir şırınga ve bir terbiye-i Rabbaniye gibi, çocuğun hayat-ı dünyeviyesine ait çok hikmetlerle beraber ve hayat-ı ruhiyesine ve tasaffi-i hayatına medar olacak büyüklerdeki keffaret-üz zünub yerine, manevî ve ileride veyahud âhirette terakkiyat-ı maneviyesine medar şırıngalar nev'indeki hastalıklardan gelen sevab, peder ve vâlidelerinin defter-i a'maline, bilhâssa sırr-ı şefkatle çocuğun sıhhatını kendi sıhhatına tercih eden vâlidesinin sahife-i hasenatına girdiği, ehl-i hakikatça sabittir. İhtiyarlara bakmak ise; hem azîm sevab almakla beraber, o ihtiyarların ve bilhâssa peder ve vâlide ise, dualarını almak ve kalblerini hoşnud etmek ve vefakârane hizmet etmek, hem bu dünyadaki saadete, hem âhiretin saadetine medar olduğu rivayat-ı sahiha ile ve çok vukuat-ı tarihiye ile sabittir. İhtiyar peder ve vâlidesine tam itaat eden bahtiyar bir veled, evlâdından aynı vaziyeti gördüğü gibi; bedbaht bir veled eğer ebeveynini rencide etse, azab-ı uhrevîden başka, dünyada çok felâketlerle cezasını gördüğü, çok vukuatla sabittir. Evet ihtiyarlara, masumlara, yalnız akrabasına bakmak değil; belki ehl-i iman (madem sırr-ı imanla uhuvvet-i hakikiye var) onlara rastgelse, muhterem hasta ihtiyar ona muhtaç olsa, ruh u canla ona hizmet etmek İslâmiyetin muktezasıdır.

YİRMİBEŞİNCİ DEVA: Ey hasta kardeşler! Siz gayet nâfi' ve her derde deva ve hakikî lezzetli kudsî bir tiryak isterseniz, imanınızı inkişaf ettiriniz. Yani tövbe ve istiğfar ile ve namaz ve

ubudiyetle, o tiryak-ı kudsî olan imanı ve imandan gelen ilâcı istimal ediniz. Evet dünyaya muhabbet ve alâka yüzünden güya âdeta ehl-i gafletin dünya gibi büyük, hasta, manevî bir vücudu vardır. İman ise, o dünya gibi zeval ve firak darbelerine, yara ve bere içinde olan o manevî vücuduna birden şifa verip; yaralardan kurtarıp, hakikî şifa verdiğini pek çok risalelerde kat'î isbat etmişiz.

Başınızı ağrıtmamak için kısa kesiyorum.

İman ilâcı ise, feraizi mümkün oldukça yerine getirmekle tesirini gösteriyor. Gaflet ve sefahet ve hevesat-ı nefsanîye ve lehviyat-ı gayr-ı meşrua, o tiryakın tesirini meneder.

Hastalık madem gafleti kaldırıyor, iştihayı kesiyor, gayr-ı meşru keyflere gitmeye mani oluyor; ondan istifade ediniz.

Hakikî imanın kudsî ilâçlarından ve nurlarından tövbe ve istiğfar ile, dua ve niyaz ile istimal ediniz.

**Cenab-ı Hak sizlere şifa versin,
hastalıklarınızı keffaret-üz zünub yapsın.**

Âmîn âmîn âmîn...

(Çocuk Ta'ziyenamesi)

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz âhîret kardeşim Hâfız Hâlid Efendi!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Kardeşim, çocuğun vefatı beni müteessir etti. Fakat **اللَّهُ الْحُكْمُ لِلَّهِ** kazaya rıza, kadere teslim İslâmiyetin bir şiarıdır. **Cenab-ı Hak sizlere sabr-ı cemil versin. Merhumu da, size zahîre-i âhîret ve şefaathçı yapsın.** Size ve sizin gibi müttaki mü'minlere büyük bir müjde ve hakikî bir teselli gösterecek "Beş Nokta"yı beyan ederiz:

Birinci Nokta: Kur'an-ı Hakîm'de **وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ** sırrı ve meali şudur ki: Mü'minlerin kabl-el büluğ vefat eden evlâdları, Cennet'te ebedî, sevimli, Cennet'e lâyük bir surette daimî çocuk kalacaklarını.. ve Cennet'e giden peder ve vâlidelerinin kucaklarında ebedî medar-ı sürurları olacaklarını.. ve çocuk sevmek ve evlâd okşamak gibi en latif bir zevki, ebeveynine temine medar olacaklarını.. ve herbir lezzetli şey'in Cennet'te bulunduğu.. "Cennet tenasül yeri olmadığından, evlâd muhabbeti ve okşaması olmadığı" nı diyenlerin hükümleri hakikat olmadığını.. hem dünyada on senelik kısa bir zamanda teellümatla karışık evlâd sevmesine ve okşamasına bedel safi, elemsiz milyonlar sene ebedî evlâd sevmesini ve okşamasını

**kazanmak, ehl-i imanın en büyük bir medar-ı saadeti olduğunu
şu âyet-i kerime وَلَدَانٌ مُّحَلَّدُونَ cümlesiyle işaret ediyor ve müjde
veriyor.**

İkinci Nokta: Bir zaman bir zât, bir zindanda bulunuyor. Sevimli bir çocuğu yanına gönderilmiş. O bîçare mahpus, hem kendi elemi ni çekiyor, hem veledinin istirahatını temin edemediği için, onun zahmetiyle müteallim oluyordu. Sonra **merhametkâr hâkim** ona bir adam gönderir, der ki: “Şu çocuk çendan senin evlâdır, fakat benim raiyetim ve milletimdir. Onu ben alacağım, güzel bir sarayda beslettireceğim.” O adam ağlar, sızlar; “Benim medar-ı tesellim olan evlâdımı vermeyeceğim” der. Ona arkadaşları der ki: “Senin teessüratın manasızdır. Eğer sen çocuğa acıyorsan, çocuk şu mülevves, ufûnetli, sıkıntılı zindana bedel; ferahlı, saadetli bir saraya gidecek. Eğer sen nefsin için müteessir oluyorsan, menfaatini arıyorsan; çocuk burada kalsa, muvakkaten şüheli bir menfaatle beraber, çocuğun meşakkatlerinden çok sıkıntı ve elem çekmek var. Eğer oraya gitse, sana bin menfaati var. Çünkü **padişahın merhametini celbe sebeb olur, sana şefaatçi hükmüne geçer.** Padişah, onu seninle görüşürmek arzu edecek. Elbette görüşmek için onu zindana göndermeyecek, belki seni **zindandan çıkarıp o saraya celbedecek, çocukla görüştürecektir.** Şu şartla ki, **padişaha emniyetin ve itaatın varsa...**”

İşte şu temsil gibi, aziz kardeşim, **senin gibi mü'minlerin evlâdı vefat ettikleri vakit şöyle düşünmeli: Şu veled masumdur, onun Hâlıkı dahi Rahîm ve Kerim'dir. Benim nâkıs terbiye ve şefkatime bedel, gayet kâmil olan inayet ve rahmetine aldı. Dünyanın elemli, musibetli, meşakkatli zindanından çıkarıp Cennet-ül Firdevsine gönderdi. O çocuğa ne mutlu! Şu dünyada kalsaydı, kim bilir ne şekle girerdi? Onun için ben ona acımıyorum, bahtiyar biliyorum.** Kaldı kendi nefsim e ait menfaati için, kendime dahi acımıyorum, elîm müteessir olmu yorum.

Çünkü dünyada kalsaydı, on senelik muvakkat elemle karışık bir evlâd muhabbeti temin edecekti. Eğer sâlih olsaydı, dünya işinde muktedir olsaydı, belki bana yardım edecekti. Fakat **vefatıyla, ebedî Cennet’te on milyon sene bana evlâd muhabbetine medar ve saadet-i ebediyeye vesile bir şefaatçi hükmüne geçer.** Elbette ve elbette meşuk, muaccel bir menfaati kaybeden, muhakkak ve müeccel bin menfaati kazanan; elîm teessürat göstermez; me’yusane feryad etmez.

Üçüncü Nokta: Vefat eden çocuk, bir Hâlık-ı Rahîm’in mahluku, memlukü, abdi ve bütün heyetiyle onun masnu’u ve ona ait olarak ebeveyninin bir arkadaşı idi ki; muvakkaten ebeveyninin nezaretine verilmiş. Peder ve vâlideyi ona hizmetkâr etmiş. Ebeveyninin o hizmetlerine mukabil, muaccel bir ücret olarak **lezzetli bir şefkat vermiş.** Şimdi binden dokuzyüz doksandokuz hisse sahibi olan **O Hâlık-ı Rahîm, mukteza-yı rahmet ve hikmet olarak o çocuğu senin elinden alsa, hizmetine hâtime verse; surî bir hisse ile, hakikî bin hisse sahibine karşı şekvayı andıracak bir tarzda me’yusane hüüzün ve feryad etmek ehl-i imana yakışmaz, belki ehl-i gaffet ve dalalete yakışıyor.**

Dördüncü Nokta: Eğer dünya ebedî olsaydı, insan içinde ebedî kalsaydı ve firak ebedî olsaydı; elîmane teessürat ve me’yusane teellümatın bir manası olurdu. Fakat madem dünya bir misafirhanedir; **vefat eden çocuk nereye gitmişse, siz de biz de oraya gideceğiz.** Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir cadedir. Hem madem müfarakat dahi ebedî değil; ileride hem berzahta, hem Cennet’te görüşülecektir. **اللَّحْمُ لِلَّهِ** demeli.. **O verdi, O aldı. “Elhamdülillahi alâküllihal” sabır ile şükretmeli.**

Beşinci Nokta: Rahmet-i İlahiyenin en latif, en güzel, en hoş, en şirin cilvelerinden olan şefkat; bir iksir-i nuranîdir. Aşkta çok keskindir. Çabuk Cenab-ı Hakk’a vusule vesile

olur. Nasıl aşk-ı mecazî ve aşk-ı dünyevî pek çok müşkilâtle aşk-ı hakikîye inkılab eder, Cenab-ı Hakk'ı bulur. Öyle de şefkat -fakat müşkilâtsiz- daha kısa, daha safi bir tarzda kalbi Cenab-ı Hakk'a rabteder. Gerek peder ve gerek vâlîde, veledini bütün dünya gibi severler. **Veledi elinden aldığı vakit, eğer bahtiyar ise, hakikî ehl-i iman ise; dünyadan yüzünü çevirir, Mün'im-i Hakikî'yi bulur. Der ki: "Dünya madem fânidir, değmiyor alâka-i kalbe..."** **Veledi nereye gitmişse oraya karşı bir alâka peyda eder, büyük manevî bir hal kazanır.**

Ehl-i gaffet ve dalalet, şu beş hakikattaki saadet ve müjdeden mahrumdurlar. Onların hali ne kadar elîm olduğunu şununla kıyas ediniz ki: Bir ihtiyar hanım gayet sevdiği sevimli tek bir çocuğunu sekeratta görüp, dünyada tevehhüm-ü ebediyet hükmünce gaffet veya dalalet neticesinde; mevti, adem ve firak-ı ebedî tasavvur ettiğinden, yumuşak döşegine bedel kabrin toprağını düşünüp gaffet veya dalalet cihetiyle, **Erhamürrâhimîn'in Cennet-i rahmetini, Firdevs-i nimetini** düşünmediğinden, ne kadar me'yusane bir hüznün ve elem çektiğini kıyas edebilirsiniz. Fakat vesile-i saadet-i dâreyn olan iman ve İslâmiyet, mü'mine der ki: **Şu sekeratta olan çocuğun Hâlık-ı Rahîmi, onu bu fânî dünyadan çıkarıp Cennetine götürecektir. Hem sana şefaattir, hem ebedî bir evlâd yapacak. Müfarakat**

muvakkattır, merak etme; اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ * اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَيْهِ رَاٰجِعُونَ
de, sabret.

Dünya madem fânidir.

Hem madem **ömür kısadır.**

Hem madem **gayet lüzumlu
vazifeler çoktur.**

Hem madem **hayat-ı ebediye burada
kazanılacaktır.**

Hem madem **dünya sahipsiz değil.**

Hem madem **şu misafirhane-i dünyanın
gayet Hakîm ve Kerim bir Müdebbiri var.**

Hem madem **ne iyilik ve ne fenalık,
cezasız kalmayacaktır.**

Hem madem لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا **sırrınca
teklif-i mâlâyutak yoktur.**

Hem madem **zararsız yol, zararlı yola
müreccahtır.**

Hem madem **dünyevî dostlar
ve rütbelere, kabir kapısına kadardır.**

Elbette en bahtiyar odur ki:

**Dünya için âhireti unutmamasın,
âhiretini dünyaya feda etmesin,
hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye
için bozmasın, malayani şeylerle
ömrünü telef etmesin; kendini misafir
telakki edip misafirhane sahibinin
emirlerine göre hareket etsin;
selâmetle kabir kapısını açıp
saadet-i ebediyeye girsin.**

Evlâdına muhabbet ise:

Cenab-ı Hakk'ın senin nezaretine ve terbiyene **emanet ettiği** sevimli, ünsiyetli o mahluklara **muhabbet** ise; **saadetli bir muhabbet, bir nimettir.** Ne **musibetle-riyle** fazla elem çekersin, ne de **ölümle-riyle me'yusane feryad edersin.**

Sâbikan geçtiği gibi; onların **Hâlıkları** hem **Hakîm**, hem **Rahîm** olduğundan, onlar hakkında **o mevî bir saadettir** dersin. Senin hakkında da, **onları sana veren zâtın rahmetini düşünürsün, firak eleminden kurtulursun.**

Risale-i Nur Külliyyatından

Müellifi

Bediüzzaman
Said Nursi

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mh. Güvercin Cd. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere - Avclar / İstanbul
Tel: (0212) 412 17 00 Sertifika No: 12026